

Gemeente Assen

Assen bouwt

Programmabegroting 2011

Uitvoeringsprogramma
2011-2014

Deel 1 Ambities en bezuinigingen

Noodzaak en aanpak.....	7
Perspectief.....	7
Ambities en bezuinigingen.....	8
Uitvoering collegeprogramma.....	8
Bedrijfsvoering.....	9
Begrotingsprogramma's.....	10
Per saldo.....	13

Deel 2 Financiële paragraaf inclusief dekkingsplan

Financieel kader voor de beleidsinvulling 2011-2014.....	17
Financiële beleidslijnen.....	17
Actualisering financieel kader 2011-2014.....	17
Regerakkoord en rijksbezuinigingen.....	18
Ontwikkeling gemeentefonds.....	18
Kortingen op doeluitkeringen.....	19
Uitwerking Collegeprogramma 2011-2014.....	19
Invulling van de bezuinigingsopgave 2011-2014.....	20
Flankerend beleid/frictiebudget.....	20
Fiscale maatregelen en belastingdruk.....	21
Afromen en herbestemmen overige bestemmingsreserves.....	22
Opbrengsten afstoten van gemeentelijk vastgoed.....	22
Samenvatting bestedings- en dekkingsplan 2011-2014.....	23
Eindconclusie financieel.....	23

Bijlagen

1. Uitwerking collegeprogramma 2010-2014
2. Financieel overzicht bezuinigingen bedrijfsvoering 2011-2014
3. Financieel totaaloverzicht bezuinigingen 2011-2014
4. Bijgestelde bezuinigingsvoorstellen 2011-2014
5. Niet overgenomen bezuinigingsvoorstellen 2011-2014

Programmabegroting
uitvoeringsprogramma
2011-2014

deel 1

ambities en
bezuinigingen

Noodzaak en aanpak

‘Ons motto voor de komende jaren is *bouwen*’, zo luidt de eerste zin van het collegeprogramma 2010-2014. De gevolgen van de economische crisis zorgen er nu en in de komende jaren voor dat het klimaat waarin onze ambities worden vormgegeven uitermate guur is.

De allesomvattende opgave voor deze periode is dan ook om aan de ene kant ervoor te zorgen dat onze financiële positie weer in evenwicht wordt gebracht en aan de andere kant voldoende te kunnen blijven investeren in de ontwikkeling van de stad, waarbij het sociale profiel van de stad gewaarborgd blijft.

De omvang van de opgave maakt dat het ons allemaal gaat raken. De opgave heeft een omvang, die ongekend is en vraagt daarom om heldere keuzes. Een fundamentele heroriëntatie hoeft daarbij niet alleen maar tot afbraak te leiden, maar kan ook nieuwe kansen geven en uitdagen tot onorthodoxe oplossingen.

Wij vinden het daarbij belangrijk dat lopende projecten goed worden afgemaakt. De ambities op langere termijn -de toekomst van Assen op basis van de structuurvisie c.a.- blijven ons kompas, ook al zal de reis zelf op onderdelen langer gaan duren.

Het vraagt om een goed richtingsgevoel en om heldere besluiten. De realisatie van veel besluiten zal er uiteindelijk van afhangen of we met elkaar in staat zijn al deze maatregelen tot een goed einde te brengen. Daarbij is de samenwerking met al diegenen die het betreft essentieel.

Een sluitende begroting in meerjarenperspectief is ons doel, waarbij de reserves (de reserve grote projecten en de algemene reserve) op peil zijn gebracht.

Om zover te komen is in de afgelopen maanden een grote hoeveelheid voorstellen gewogen en beoordeeld. Eerst het pakket aan mogelijkheden dat ons vanuit de vorige bestuursperiode was aangereikt.¹ Later ook een nieuwe reeks aan voorstellen, omdat het eerste pakket na weging onvoldoende opleverde en bovendien de financiële situatie verder verslechterde. Deze aanpak heeft geleid tot een ingrijpend pakket van maatregelen dat onze begrotingspositie in deze bestuursperiode weer in evenwicht brengt.

¹ Tussen kansen en bezuinigingen, januari 2010

Perspectief

Het pakket zoals wij dat nu aan uw raad voorleggen omvat maatregelen met een structureel effect van in totaal € 9 mln. in 2011 oplopend naar € 16,5 mln. in 2014. Een derde daarvan heeft betrekking op de eigen bedrijfsvoering. Daarbij is rekening gehouden met alle financiële bewegingen van de kant van het Rijk voor zover nu bekend. Dat is dus inclusief de zogenaamde septembercirculaire maar nog zonder de financiële impact van het recente regeerakkoord.

Het perspectief dat wij met dit pakket aan maatregelen bieden is het volgende:

- Een begroting met een sluitend meerjarenperspectief.
- Ruimte voor nieuw beleid, waarbij de belangrijkste speerpunten uit het collegeprogramma kunnen worden gerealiseerd.
- Een lastendruk die voor de gemiddelde Assenaar gelijk blijft.
- Een omvangrijk pakket aan ombuigingen waarvan de gevolgen op een aantal onderdelen ingrijpend zijn, maar waarbij het gewenste sociale profiel van Assen in de kern overeind blijft en de ontwikkeling van de stad niet wordt geblokkeerd.

Juist de weging en beoordeling van al deze voorstellen heeft ons nog eens doen beseffen hoe ingrijpend de impact ervan kan zijn. Dat is voor ons ook reden om met al die partijen die hierdoor geraakt worden in gesprek te gaan. Om helderheid te verschaffen over de noodzaak en de inhoud van wat ons voor ogen staat en om te verkennen wat er voor nodig is om dit samen met betrokkenen vorm te geven en te realiseren. Voor de raadsbehandeling hebben wij met alle betrokken partijen gesproken en stellen wij u in de gelegenheid om met die partijen van gedachten te wisselen. Voor dat laatste wordt op 6 november a.s. een begrotingsmarkt in het stadhuis georganiseerd. Ook de organisatie zal de komende tijd op verschillende manieren en momenten worden geïnformeerd.

In het navolgende gaan wij met u in vogelvlucht door het totale pakket. Verdere informatie is ook te vinden in de onderliggende bijlagen. Deel 2 gaat in op het financiële kader en het dekkingsplan van dit uitvoeringsprogramma.

Zoals eerder gezegd gaat het om zowel ambities als bezuinigingen, die wij presenteren aan de hand van:

- de uitvoering van het collegeprogramma;
- de bedrijfsvoering;
- en de begrotingsprogramma's.

Uitvoering collegeprogramma

In het collegeprogramma hebben wij de ambities voor deze bestuursperiode gegroepeerd rond een aantal programma's: de aantrekkelijke stad, de sociale stad, de dienstbare stad en de groeiende stad. Ook de FlorijnAs, participatie, regionale samenwerking en bestuurlijke en ambtelijke samenwerking zijn als leidende thema's neergezet.

Bij de uitwerking en bij de beoordeling hiervan hebben wij gekeken in hoeverre de beoogde maatregelen via herschikking van middelen gerealiseerd kunnen worden en of temporisering mogelijk is. Dit om de financiële positie niet onnodig verder te belasten.

Aan de hand van die programma's en thema's schetsen wij hieronder de daarop betrekking hebbende maatregelen.²

Aantrekkelijke stad

De aantrekkelijke stad gaat over veiligheid, de invulling van een compacte stad en het daarbij horende voorzieningenniveau met parallel daaraan het vormgeven van het werken in wijken en dorpen. Het gaat over het groen van Assen, de sport, de cultuur, de evenementen en de stadsmarketing.

Wij stellen voor extra middelen in te zetten voor een uitbreiding van het aantal toezichthouders, gericht op een betere handhaving en preventie. Wij overwegen en onderzoeken de invoering van een stadspas. De stadspas beoogt de drempel te verlagen voor mensen met een laag inkomen om deel te nemen aan activiteiten op het gebied van sport, recreatie en cultuur. Voor dat onderzoek trekken wij een incidenteel bedrag uit.

Daarnaast zijn er extra middelen nodig om een aantal beleidsintensiveringen uit de vorige bestuursperiode door te zetten.³ Het gaat daarbij om het ombuigen van wijkgericht werken naar gebiedsgericht werken, het programma Levendig Assen met de daarbij behorende evenementen door te kunnen zetten, de stadsmarketing en het continueren van de projecten verkeersveiligheid bij de scholen.

Andere acties vragen niet direct om extra middelen, zoals onderzoek naar de optimale verdeling van voorzieningen over de stad, het bundelen van voorzieningen in wijken, het evalueren van sportaccommodaties, het bevorderen van nauwere samenwer-

² Zie ook bijlage 1: Uitwerking collegeprogramma 2010-2014

³ Het betreft een aantal in principe projectmatige beleidsimpulsen die voor de periode van de toen lopende bestuursperiode van dekking waren voorzien.

De volle omvang van het ingrijpende pakket wordt pas echt duidelijk als u deze teksten koppelt aan de onderliggende bedragen zoals die in de bijlagen zijn opgenomen.

king tussen culturele instellingen, bibliotheek en onderwijs, een nieuw cultuurfonds en een andere inrichting van de percentageregeling beeldende kunst. Dat geldt ook voor het vertalen naar de Asser situatie van het onderzoek naar sluitingstijden in de horeca om het alcoholgebruik onder jongeren terug te dringen en het onderzoek naar de huidige wijze van onkruidbestrijding.

Het resultaat van het onderzoek om een openluchtzwembad toe te voegen aan een bestaande voorziening vindt u verderop. Wij zien kans om ook andere geplande voorzieningen als het wielercentrum en het milieueducatief centrum te realiseren.⁴

Sociale stad

De sociale stad gaat over kansen voor iedereen: participatie, onderwijs en sociale samenhang.

Het gaat over de versterking van het onderwijs, met name het mbo en het hbo, de verdere uitbouw van het Brede School concept ook in relatie tot het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) en de huisvesting van de beide scholengemeenschappen Dr. Nassau College en Vincent van Gogh College. Het gaat over zorg, integratie en meedoen.

Wij willen middelen blijven inzetten voor het meedoenbeleid. Dit laatste mede gebaseerd op het onderzoek naar het gebruik van de meedoenpremies. Er zullen wel aanpassingen plaatsvinden in waarvoor wel en waarvoor geen premies beschikbaar zijn. Ook willen wij de continuïteit van de reboundvoorzieningen en de uitvoering van het vrijwilligersbeleid blijven waarborgen.

Andere onderdelen kunnen voornamelijk met de bestaande middelen worden opgepakt. Dat geldt voor het stimuleren en creëren van leerwerkplaatsen bij onszelf en bij bedrijven, voor de Asser invulling van het CJG met een directe koppeling aan de Brede school, voor het Wmo-loket als centraal punt voor vragen op het gebied van wonen, zorg en welzijn, voor de deregulering van de Wmo en voor de evaluatie van het project Kleurrijk Assen. Wij hechten aan de voorziening van de servicebus, maar gaan ervan uit dat de financiering hiervan via het OV-bureau is gegarandeerd.

⁴ Zie onder begrotingsprogramma's Stads- en wijkbeheer en Sport en ontspanning

Dienstbare stad

De dienstbare stad gaat over communicatie, dienstverlening en aanspreekbaar zijn als overheid.

Wij willen geld blijven steken in de jongerendenktank, een platform waarbij de jongeren in Assen hun mening kunnen laten horen. De afgelopen jaren is er veel ervaring opgedaan met interactieve beleidsvorming en interactief werken. Wij gaan deze ervaring bundelen en evalueren om op basis daarvan deze werkwijze verder te ontwikkelen en te verankeren. Dit doen we binnen de bestaande middelen. De dialoog met onze inwoners, ondernemers en instellingen achten wij van essentieel belang voor de inhoudelijke vertaling van al onze inspanningen en voor het creëren en onderhouden van draagvlak.

Groeiende stad

De groeiende stad gaat over gericht investeren, meer inwoners en werkgelegenheid en een actieve opstelling naar ondernemers. Het gaat om de bereikbaarheid van Assen, woningen en het bouwen ervan voor alle doelgroepen en duurzaamheid.

Wij blijven middelen inzetten voor een fonds voor cofinanciering op het gebied van regionaal economisch beleid (gericht op speerpunten als sensortechnologie). Dat maakt het ons mogelijk om gebruik te blijven maken van de verschillende externe fondsen en subsidiemogelijkheden op dit gebied.

Het ontplooiën van marketingactiviteiten en de invulling van relatiemanagement naar bedrijven en deelname aan beurzen vraagt om extra middelen. De bijdrage aan het TIP wordt gecontinueerd.

Door het anders inzetten van bestaande middelen zien we kans om een integraal werkend ondernemersloket op te zetten, kansen te bieden aan startende ondernemers en via ons aanbestedingsbeleid kansen te bieden aan ondernemers uit de regio. Via een bijdrage vanuit de OZB stellen we ondernemers in staat tot het instellen van een ondernemersfonds. Duurzaamheid houdt onze aandacht als het gaat om het toetsen van ruimtelijke plannen op duurzaamheid en door de ambities op dit gebied samen met onze partners te vertalen in concrete maatregelen en projecten.

Bedrijfsvoering

Met het voorgaande thema raken we aan een aantal zaken die sterk met de verbetering van de bedrijfsvoering samenhangen. In de totale ombuigingsopgave vinden wij het logisch dat ook gekeken wordt naar onze eigen organisatie. Juist omdat deze van groot belang is voor het realiseren van alle ambities en bezuinigingen. Relevante vragen zijn: waar kan het beter en goedkoper, wat zijn de gevolgen van alle beleidsombuigingen voor de omvang en opbouw van de organisatie, wat vraagt het implementeren van alle voorstellen en de maatschappelijke opgave van de manier van werken, de soort deskundigheid en de manier van aansturing.

FlorijnAs

De FlorijnAs vormt niet alleen een thema binnen het collegeprogramma, maar is voor het realiseren van de groeiopgave van Assen een cruciaal programma. Wij willen de verschillende activiteiten vanuit de FlorijnAs benutten om in te zetten als motor voor werkgelegenheid en om de toestroom naar de arbeidsmarkt van specifieke groepen te stimuleren.

Participatie

Participatie is het andere cruciale speerpunt, dat via de extra middelen voor het meedoen- en vrijwilligersbeleid reliëf krijgt. Het resultaat van de bestuursopdrachten Werk en inkomen en Zorg en welzijn zijn hiervoor van groot belang; daarover verderop meer.⁵

Regionale samenwerking

Blijven investeren in de noordelijke samenwerking (stedelijk netwerk, regio Groningen – Assen) is in deze periode van wezenlijk belang. Alles moet worden ingezet om de aandacht vanuit het rijk en het kabinet op het noorden gericht te houden. Het is van groot belang dat al die specifieke mogelijkheden, kansen en problemen van het Noorden een onderdeel van de Haagse agenda blijven vormen. Een en ander wordt projectmatig opgepakt.

Bestuurlijke en ambtelijke samenwerking

Rond dit thema zijn verschillende initiatieven gestart met onderwerpen als het gebruik van nieuwe media, de invoering van 'het nieuwe werken', integrale sturing en meer programmasturing. Ook het verminderen van de 'administratieve lasten' door de werkprocessen door te lichten en te vereenvoudigen met behulp van de lean-systematiek werpt zijn vruchten af.

Het overleg met omliggende gemeenten is gaande om te onderzoeken op welke terreinen meer samenwerking mogelijk en nuttig is (samenwerking op uitvoeringsniveau en op het gebied van uitwisseling van expertise).

⁵ Zie begrotingsprogramma's Stads- en wijkbeheer, Zorg en welzijn, Werk en inkomen

Een belangrijk deel - een derde - van de bezuinigingsopgave zal worden gerealiseerd via maatregelen in de bedrijfsvoering.⁶ Deze zijn te vatten in een zestal thema's: organisatie en processen, inkoop en aanbesteding, personeel en inhuur, interne producten en dienstverlening, samenwerking met derden en huisvesting en vastgoed.

Parallel hieraan wordt ingezet op een verdere organisatieontwikkeling. Op dit moment is deze gericht op de toepassing van het 'nieuwe werken', op een andere organisatie van de functies op het gebied van

⁶ Zie bijlage 2: Financieel overzicht bezuinigingen bedrijfsvoering 2011 - 2014

managementcontrol en beleidsvorming en op het optimaal uitnutten van programmamanagement.

De impact en de gevolgen van dit pakket aan maatregelen is groot. De gevolgen voor de positie van medewerkers en voor de inhoud van het werk kunnen ingrijpend zijn. Dit alles vertaalt zich ook in een vermindering van het aantal formatieplaatsen met een voorlopige inschatting van 40 tot 60 fte's. Het vraagt van alle betrokkenen een maximale inzet en inventiviteit. Wij gaan er daarbij vanuit dat gedwongen ontslagen voorkomen kunnen worden. Mede-

werkers kunnen niet zonder meer rekenen op een baangarantie, maar wel op een werkgarantie.

Net zoals wij van onszelf vragen om kritisch naar de organisatie te kijken, vragen wij onze 'verbonden partijen', al die instellingen die van ons subsidie ontvangen, datzelfde te doen. Zo moet het mogelijk zijn dat een korting van 7% op deze partijen kan worden doorgevoerd zonder dat de activiteiten zelf van die partijen in het gedrang komen. Deze korting staat los van een eventuele aanvullende taakstelling op de activiteiten die in de volgende paragraaf wordt aangegeven.

Begrotingsprogramma's

Aan de hand van de begrotingsprogramma's gaan wij hieronder in op de voorstellen die betrekking hebben op de verschillende beleidsproducten.⁷

Bestuur en burger

Binnen het begrotingsprogramma Bestuur en burger stellen wij een pakket aan maatregelen voor om de kosten van burgerdiensten te verminderen door het versoberen en stroomlijnen van de dienstverlening. Het betreft voorstellen als het sluiten van de fysieke balie op vrijdagmiddag, het beveiligen van de centrale hal door Veiligheidszorg Drenthe, het duurder maken van reisdocumenten, het besparen op het aantal telefoontjes door de informatie op de website duidelijker en toegankelijker te maken en het 'lean' maken van het verlenen van vergunningen.

Ook rond de uitvoering van de Wmo kunnen besparingen worden gerealiseerd.

Verder gaat het om maatregelen zoals het anders organiseren van de 'ik en mijn gemeente dag', het beperken van het activiteitenbudget voor internationale contacten en het minder frequent (eens in de twee jaar) laten maken van luchtfoto's voor geografische informatie.

Stadsontwikkeling

De besparingen binnen het programma Stadsontwikkeling worden bereikt door de financiële inzet van Assen in de regio Groningen-Assen te verminderen door de jaarlijkse bijdrage aan het Regiofonds te verlagen. Dezelfde lijn is inmiddels ook door de andere partners in het regioverband ingezet.

De middeleninzet van bestemmingsplannen kan dalen door de digitalisering van de bestemmingsplannen.

De andere voorstellen gaan over het realiseren van een betere kostendekking van strategische eigendommen, het aanpassen van het subsidiebudget voor monumenten aan het daadwerkelijke gebruik ervan en het stopzetten van de subsidie aan de woonconsumentenorganisatie VAC.

Mobiliteit

De inkomsten uit het parkeren kunnen worden verhoogd door de parkeertarieven gefaseerd omhoog te brengen. Daarbij geldt als randvoorwaarde dat de tarieven concurrerend blijven ten opzicht van de omgeving (Groningen, Emmen e.a.). Parkeren op het Veemarktterrein blijft gratis. Ook kijken we naar de exploitatie van het parkeerbedrijf.

Assen is één van de aandeelhouders van de luchthaven Groningen Airport Eelde. Door te stoppen met de extra jaarlijkse bijdrage in de exploitatie bedoeld voor het realiseren van de baanverlenging kunnen we met ingang van 2013 middelen vrijspelen. Daarin staat Assen niet alleen, omdat inmiddels in de algemene vergadering van aandeelhouders eenzelfde standpunt is ingenomen. Dat betekent dat de exploitatie van de luchthaven meer selfsupporting zal moeten worden.

Door het gebundeld realiseren van maatregelen om overlast van gemotoriseerd verkeer tegen te gaan (drempels, zebra's) kan de jaarlijkse last hiervan worden teruggebracht.

Stads- en wijkbeheer

Wij zorgen ervoor dat de stad er de komende periode 'schoon, heel en veilig' uitziet. Dat realiseren wij met het project 'Schoon, Heel en Veilig'. Dat staat voor een totaal aan besparingen op het beheer van de openbare ruimte. Deze kunnen worden gerealiseerd door maximaal in te zetten op regulier onderhoud en verzorging van de openbare ruimte, door het groot onderhoud en vervangingsinvesteringen uit te stellen en door het groot onderhoud alleen uit te voeren waar de veiligheid met herstelwerkzaamheden niet meer is te garanderen.

Jaarlijks compenseren wij de groei van de stad en de gevolgen daarvan voor het beheer met een zogeheten volumecomponent. We hebben het dan over het schoonhouden van de openbare ruimte, het onderhoud van kunstwerken, het groenonderhoud en het onderhoud van de verharding. Het eenmalig niet toekennen (in 2012) van die component levert ruimte op die structureel doorwerkt. Verder dan dat hebben we niet willen gaan, omdat dan de grens van de

⁷ Zie bijlage 3: Financieel totaaloverzicht bezuinigingen 2011 - 2014

afgesproken onderhoudsniveaus (IBOR) overschreden zou gaan worden.

Een ander onderdeel van dit programma wordt gevormd door het Milieu Educatief Centrum (MEC) en de kinderboerderijen. Wij zien kans het MEC te realiseren door de begrote exploitatielasten hiervan omlaag te brengen door deze te combineren met een wijkpost. Daarbij willen wij de exploitatie van het horecadeel beleggen bij een sociale partner. Daarnaast zien wij mogelijkheden om op de exploitatie van kinderboerderij De Hofstede en de wijkkinderboerderijen te besparen.

Ook brengen wij de wijkbudgetten terug. Daarbij moet wel worden bedacht dat het wijkgericht werken en dus ook dit onderdeel meeloopt in een brede bestuursopdracht Zorg en welzijn. Die opdracht moet resulteren in eenerschikking van activiteiten en geld.⁸

Onderwijs

De gemeentelijke bijdrage voor de kosten van beheer en bestuur van het Plateau willen wij op termijn terugbrengen naar nul. Dat is in onze ogen alleen te realiseren als we overgaan tot het volledig verzelfstandigen van het Plateau. We realiseren ons ook dat we hiermee terugkomen op eerder ingenomen standpunten waarin besloten is tot ontvlechting, maar niet tot verzelfstandiging.

De Brede School kent een aantal inhoudelijke pijlers. De naschoolse activiteiten vormen één van die pijlers. Onderzocht wordt hoe de uitgaven daarvoor kostendekkend gemaakt kunnen worden. In het geval van ouderbijdragen ligt er een relatie met de in te voeren stadspas om onbedoelde effecten naar ouders met een laag inkomen te voorkomen.

Andere maatregelen hebben betrekking op het afschaffen van de gemeentelijke bijdrage voor motorische remedial teaching omdat dit geen kerntaak van de gemeente is. Daarnaast wordt voorgesteld de onderwijsgids niet langer op papier uit te geven. De gegevens blijven beschikbaar via de gemeentelijke website.

Voor het leerlingenvervoer is net een aanbesteding geweest, dus dit is niet het geschikte moment om daar opnieuw naar kijken. Wel is rekening gehouden met een positief effect zodra de Van der Reeschool naar Assen is verhuisd.

Door de tarieven voor het bewegingsonderwijs voor de huur van sportaccommodaties door het mbo en hbo aan te passen kunnen extra middelen worden gegenereerd.

⁸ Zie onder Zorg en welzijn

Kunst en cultuur

De bezuinigingen binnen het begrotingsprogramma Kunst en cultuur hebben betrekking op het ICO, het bibliotheekwerk en de subsidieregelingen.

Het ICO is een belangrijke partner op het gebied van cultuureducatie en richt zich meer en meer op het onderwijs. Via de samenwerking met de Brede school verplaatsen de activiteiten zich voor een deel naar de wijken. Dat is een ontwikkeling die wij onderschrijven. Het huidige gebouw wordt daarmee niet overbodig, wel geeft het meer ruimte voor het gebruik ervan door derden. Rekening houdende met de taakstelling uit de vorige periode die gericht was op het omlaag brengen van de huisvestingslasten en de korting van 7% (bedrijfsvoering) zien wij nog ruimte voor een aanvullende taakstelling.

Gezien de omvang van de totale bezuiningsopgave kan de bibliotheek in deze fase niet buiten schot blijven. De nu voorgestelde taakstelling zien we in eerste instantie te realiseren met een andere invulling van het bibliotheekwerk in de wijken. De uiteindelijke invulling willen we in samenspraak met de bibliotheek zelf verder uitwerken. Daar ligt ook een relatie met de eerder genoemde bestuursopdracht Zorg en welzijn als het gaat om het voorzieningenniveau in de wijken.

De besparing op de subsidieregelingen betreft het aanpassen van het subsidieplafond voor de regelingen voor amateurkunst en cultuurparticipatie.

Zorg en welzijn

De inzet van middelen voor Zorg en welzijn is van groot belang voor het sociale profiel van Assen zoals dat daadwerkelijk is ingevuld en ervaren wordt zowel op stedelijk als op wijkniveau. Er ligt daarbij een relatie met activiteiten die worden ondernomen vanuit andere programma's in het bijzonder Stads- en wijkbeheer (gebiedsgericht werken, wijkbudgetten, bewonersoverleggen). Het raakt aan de uitvoering van de Wmo en de invulling van het Centrum voor Jeugd en Gezin in relatie tot de Brede School. Het gaat over ouderenbeleid, gezondheidszorg, de OGGz en maatschappelijke dienstverlening, Kleurrijk Assen, doelgroepenbeleid, de structuur en organisatie van de welzijnsfuncties en het welzijnswerk, het vrijwilligerswerk en het voorzieningenniveau in de wijken en op stedelijk niveau. Een gewenste heroriëntatie of herschikking op dit terrein vraagt daarom om nader onderzoek.

Dit mede omdat we hier een overall taakstelling hanteren, die ingrijpend is en omvangrijk en die zal worden uitgewerkt via een bestuursopdracht die momenteel wordt voorbereid. De opdracht richt zich op het waar mogelijk aanbrengen van meer focus in doelen en aanpak en het zo slim mogelijk inzetten van middelen en samenwerkingsvormen met betere resultaten voor alle betrokkenen.

Werk en inkomen

Het programma Werk en inkomen richt zich op het vergroten van de werkgelegenheid en het verminderen van werkloosheid. Daarnaast gaat het om de participatie van de Asser minima aan de samenleving. Juist het realiseren van deze doelstellingen is in deze periode van groot belang. Vandaar dat wij hier nauwelijks mogelijkheden tot besparingen zien, anders dan bij de schuldhelpverlening (bedrijfsvoering GKB).

Daarnaast onderzoeken wij met de bestuursopdracht Werk en inkomen hoe een nieuwe uitvoeringsorganisatie is te realiseren die zich bezighoudt met de uitvoering van de participatiedoelstelling 'iedereen doet mee'. Daarin zouden de interne uitvoeringstaken verzelfstandigd zijn en de uitvoerende taken gericht op integratie en participatie in de ISD en Alescon zijn opgenomen. Het eindresultaat moet zijn dat die totale organisatie en haar onderdelen slimmer, handiger, beter en kostenbewuster opereert.

Sport en ontspanning

Besparingen kunnen gevonden worden op het gebied van sportvoorzieningen en door het schrappen van het budget voor acquisitie van sportevenementen en door het beheer van sportgebouwen anders te organiseren.

Het openluchtzwembad kan worden gerealiseerd. De Bonte Wever is bereid de aanleg, het beheer en de exploitatie voor zijn rekening te nemen. Daarvoor vragen zij een jaarlijkse instandhoudingsbijdrage. Door een iets andere inzet van de reserve zwembad vindt de realisatie van deze voorziening plaats binnen de beschikbare financiële kaders. Per saldo levert het zelfs op jaarbasis een besparing op.

De realisatie van het wielersportcentrum kan worden doorgezet. Ook de hockeyvereniging Assen (HVA) kan zijn nieuwe accommodatie realiseren. Door uit te gaan van een kleiner gebouw en extra opbrengsten via verhuur kan de hieruit voortvloeiende jaarlijkse last omlaag.

De TT en het TT festival zijn voor Assen van groot belang. De kosten die wij jaarlijks hiervoor maken kunnen worden teruggebracht door een bijdrage van die ondernemers te vragen die ook baat hebben bij het evenement.

Veiligheid

Op de invulling van het veiligheidsbeleid moet een structureel bedrag worden bespaard zonder dat het niveau en de kwaliteit van het beleid en de vastgestelde kaders er onder lijden.

Ook bij de brandweer moet ruimte worden gevonden onder andere door een alternatieve inzet van blusmiddelen en door andere vormen van alarmering.

Duurzaamheid en milieu

De afspraken rond duurzaamheid worden onverkort doorgezet. De besparingen die binnen dit programma zijn gevonden worden gerealiseerd door te laten betalen voor een tweede milieupas en door de kwijtscheldingen toe te rekenen aan de afvalstoffen- en rioolheffing. Datzelfde kan ook met de extra uitvoeringskosten van de mogelijkheid tot betaling met 8 acceptgiro's. Bovendien is besloten met een aantal maatregelen (containermanagement, tariefdifferentiatie en niet langer gratis afval brengen tot 900 kg) de afvalstoffenheffing te verlagen. De gedachte achter al deze maatregelen is het zoveel mogelijk doorvoeren van het principe 'de vervuiler betaalt'.

Bouwen en wonen

Het realiseren van onze opgave op het gebied van bouwen en wonen staat in deze periode onder druk. Wij zetten ons in voor het vlottrekken van de woningmarkt en het op peil houden van de woningbouw. Tegen die achtergrond zien wij hier dan ook geen besparingsmogelijkheden.

Algemene dekking

Twee wegen leveren extra financiële ruimte. Allereerst willen wij een deel van de Essent-middelen inzetten voor zogeheten maatschappelijk renderende investeringen. Daar bedoelen we het volgende mee. Als de investeringlast van bepaalde maatschappelijk gewenste projecten (we noemen als voorbeeld De Nieuwe Kolk) hiermee omlaag wordt gebracht, dan betekent dat ook dat de exploitatielast evenredig naar beneden kan worden bijgesteld met een positief effect op de door ons beschikbaar te stellen subsidie of exploitatielast. Wij komen met een voorstel welke investeringen hiervoor in aanmerking zouden kunnen komen.

Een van de afspraken in het collegeprogramma is dat wij vasthouden aan beperkte lastenstijgingen voor onze burgers, dat wij de gemeentelijke belastingen laten stijgen met het inflatiepercentage en dat de gemeentelijke heffingen kostendekkend zijn. Wij stellen u voor de OZB eenmalig meer dan trendmatig te verhogen. Dat doen we niet alleen vanwege de ongekende omvang van deze bezuinigingsoperatie, maar vooral ook omdat wij kans zien door de voorgestelde verlaging van de afvalstoffenheffing de totale lastendruk gemiddeld gelijk te houden.

Per saldo

Met het voorgaande hebben we u in vogelvlucht meegenomen door alle maatregelen die wat ons betreft nodig zijn om te komen tot een sluitend begrotingsperspectief. Wij hebben ruimte voor nieuw beleid of knelpunten gecreëerd en is er ruimte om de onderdelen van ons collegeprogramma te realiseren.

Wij beseffen dat het een pakket aan maatregelen is waarvan de gevolgen op een aantal onderdelen zeer ingrijpend zijn. Wij zijn ervan overtuigd dat hiermee het gewenste sociale profiel van Assen in de kern overeind blijft en de ontwikkeling van de stad op langere termijn wordt doorgezet.

Programmabegroting
uitvoeringsprogramma
2011-2014

deel 2

financiële paragraaf
inclusief dekkingsplan

Financieel kader voor de beleidsinvulling 2011-2014

De uitkomsten van de primaire begroting 2011 en de daarbij behorende meerjarencijfers zijn het financiële vertrekpunt voor de invulling van het beleid dat we in deze bestuursperiode willen gaan voeren. Die einduitkomsten zijn, zoals ook in de begroting aangegeven en toegelicht, grotendeels de resultante van

het tot en met Voorjaarsnota 2010 aanvaarde beleid. Nieuw beleid en uitgewerkte bezuinigingsvoorstellen maken daar dus nog geen onderdeel van uit. Die benadering heeft tot dusverre de volgende einduitkomsten opgeleverd.

Uitkomsten meerjarenprognose 2011-2014				(bedragen x € 1.000)
Omschrijving/jaar	2011	2012	2013	2014
Basisprognoses 2011-2014	-7.485	-8.698	- 12.655	- 13.641
bezuinigingsopgaaf 2011-2013	9.000	10.000	15.000	15.000
vrije beleidsruimte/buffer 2011-2013	-1.000	-2.000	-2.500	-2.500
Eindprognoses 2012-2014 (primair)	515	- 698	- 155	- 1.141

Op basis daarvan geven wij invulling aan de bezuinigingsopgave die we voor de komende jaren moeten invullen en baseren wij onze voorstellen die gericht zijn op de verdere uitwerking van ons collegeprogramma. Parallel daaraan presenteren wij hierna onze voorstellen

voor het weer op peil brengen van de 'algemene reserve' en voor het aanvullen van de 'reserve grote projecten'. Verder gaan we in op de fiscale gevolgen van de voorgestelde beleidsmaatregelen.

Financiële beleidslijnen

De belangrijkste financiële spelregels die wij in dat verband als hulpmiddel en toetsingskader hanteren luiden als volgt:

- De besteding en het beheer van gemeenschaps-geld is zorgvuldig, efficiënt, transparant en resultaatgericht.
- Er is duurzaam evenwicht tussen lasten en baten waarbij de lasten op evenwichtige wijze gespreid worden over huidige en komende generaties.
- Het gemeentelijk weerstandsvermogen is op voldoende niveau.
- Belastingheffing geschiedt naar redelijkheid en billijkheid en op basis van de algemene beginselen van behoorlijk bestuur in het belastingrecht.
- De tarieven van de gemeentelijke heffingen zijn waar mogelijk kostendekkend; er is sprake van een evenwichtige ontwikkeling van de lastendruk.
- Er is sprake van efficiënte doch risicomijdende financiering van onze uitgaven.
- De inzet van reserves is afgewogen en doelgericht; er is geen onnodige vastlegging van middelen in reserves.

Actualisering financieel kader 2011-2014

Om de financiële opgaaf voor de komende jaren zo goed mogelijk in het vizier te krijgen hebben we de budgetten in de primaire begroting 2011, nadat deze gereed is gekomen, getoetst op actualiteit, volledigheid en nog openstaande beslispunten. Die actie heeft geresulteerd in de volgende aanpassingen en bijstellingen van de primaire begroting.

Belangrijk gegeven voor ontwikkeling van de financiële positie nu en in de toekomst zijn de gevolgen van de rijksbezuinigingen en de actualiteit en hardheid van de prognoses van de algemene uitkering en de ramingen van de doeluitkeringen in verband daarmee. Wij lichten een en ander hierna afzonderlijk voor u toe.

Financiële effecten van de septembercirculaire hebben, als gevolg van de 'bevriezing' slechts marginaal invloed op de uitkomst van de begroting 2011. Bijstellingen van de algemene uitkering die op basis daarvan noodzakelijk zijn, houden met name ver-

band met autonome bijstellingen van het landelijk Wmo-budget.

Er is sprake van een aantal ontwikkelingen en knelpunten in de beleidsuitvoering die om een oplossing vragen. De in verband daarmee te nemen maatregelen hebben in algemene zin de verbetering van de kwaliteit van onze dienstverlening aan burgers en bedrijven tot doel. Voor de kosten kan grotendeels binnen de bestaande budgetten dekking worden gevonden.

We hebben financiële ruimte vrijgemaakt ter uitvoering van onze toezegging betreffende de tijdelijke (dat wil zeggen in 2011) voortzetting van de subsidiëring van 'Bruce en Brian'.

Ander openstaand beslispunt uit de begroting betreft de middeleninzet die vanaf 2011 benodigd is in verband met de toename van het beheer en onderhoud van de openbare ruimte door de groei van de stad.

Wij zijn, mede gezien de impact van komende bezuinigingen, tot de conclusie gekomen dat de betreffende beheers- en onderhoudsbudgetten zeker in 2011 qua volume in de pas moeten blijven lopen met de in de gemeente opgetreden areaaluitbreidingen. Wel hebben we besloten de voor 2012 ingeplande volume-uitzetting te laten vervallen. In verband daarmee hebben we de jaarschijven 2012-2014 van de meerjarenprognose op dit punt gecorrigeerd.

De bouwactiviteiten in onze gemeente zijn als gevolg van de recessie ingezakt. Onze verwachting is dat deze zich de komende jaren geleidelijk aan weer zullen gaan herstellen. Op basis van de huidige inschattingen is de in eerste aanleg in de begroting

2011 opgenomen raming van de bouwleges echter toch nog optimistisch. Om die reden hebben we die raming nu alsnog met € 0,5 mln. naar beneden bijgesteld.

Voor de juiste financiële beeldvorming bleek nog een drietal technische correcties van de primaire begroting noodzakelijk. De belangrijkste daarvan betrof een reeds direct in de primaire begroting verwerkte bezuiniging op de bedrijfsvoering.

De uiteindelijke financiële gevolgen van de hiervoor toegelichte maatregelen en financiële bijstellingen van de primaire begroting zien er samengevat als volgt uit.

Uitkomsten meerjarenprognose 2011-2014				(bedragen x € 1.000)
Omschrijving/jaar	2011	2012	2013	2014
- maatregelen septembercirculaire 2010	344	344	344	344
- budgettaire bijstellingen i.r.t septembercirculaire	- 321	- 321	- 321	- 321
- gevolgen rijksbezuinigingen 2012-2015	-	p.m.	p.m.	p.m.
- bijstelling/verlaging raming bouwleges	- 500	- 250	-	-
- oplossen knelpunten in beleidsuitvoering (per saldo)	- 40	- 40	- 40	- 40
- voortzetting subsidie Bruce en Brian in 2011	- 45	-	-	-
- volumegroei beheer openbare ruimte 2011	- 461	- 461	- 461	- 461
- idem 2012	-	359	359	359
- technische correcties	- 750	- 777	- 882	- 882
Gevolgen actualisatie en correcties	-1.773	- 1.146	- 1.001	-1.001

Regeerakkoord en rijksbezuinigingen

Er is sinds kort een nieuw kabinet met een nieuw regeerakkoord. Een van de primaire doelen van het nieuwe kabinet is het weer gezond maken van de rijksfinanciën. Het kabinet streeft er naar om in 2015 weer uitzicht te hebben op evenwicht in de rijksbegroting. Om dat te kunnen realiseren bevat het regeerakkoord een totaalpakket aan bezuinigingen van circa € 18,0 mld. Dat pakket bestaat uit een breed scala van maatregelen waar ook de gemeenten de komende jaren zeer nadrukkelijk hinder van zullen gaan ondervinden.

Wij doelen daarbij met name op het totaalpakket met maatregelen ad € 6,1 mld. dat betrekking heeft op zogenaamde 'kleinere overheid' (hieronder valt onder andere het gemeentefonds) en om voorgenomen maatregelen in de vorm van kortingen op en/ stopzetting van subsidies en doeluitkeringen. Er is op dit moment nog veel onzekerheid en dus onrust over de wijze waarop het Rijk haar bezuinigingen concreet zal gaan effectueren en over wat de impact daarvan op het beleid en de financiële positie van de gemeenten zal zijn.

Ontwikkeling gemeentefonds

Er is de afgelopen maanden veel gespeculeerd over de omvang van de rijkskortingen op het gemeentefonds en over de wijze waarop die kortingen hun beslag zouden gaan krijgen. Diverse scenario's zijn de revue gepasseerd. Met de name het advies daarover van de 'commissie Kalden' vervulde daarin een belangrijke rol.

Het nieuwe kabinet is, zo het nu lijkt, echter van plan te kiezen voor de in dit verband meest voor de hand liggende route namelijk via herstel van de zogenaamde 'koppeling' van het gemeentefonds aan de omvang en het beloop van de rijksuitgaven. Op die manier deelt het gemeentefonds 'automatisch' mee in bezuinigingen op de rijksbegroting en zijn er geen bijzondere afspraken en/of constructies noodzakelijk.

De in het regeerakkoord opgenomen bezuinigingen op het gemeentefonds gaan uit van een structurele korting die oploopt van circa € 300 mln. in 2012 tot ruim € 1,2 mld. structureel vanaf 2015. Voor de jaren 2010 en 2011 treden geen wijzigingen op; de in het Aanvullende Bestuursakkoord over de financiële verhouding vastgelegde afspraken (bevrozing) blijven onverminderd van kracht.

De door het kabinet beoogde aanpak pakt voor de gemeenten minder ongunstig uit dan de voorstellen van de commissie Kalden. Die adviseerde op basis van de zogenaamde 'overige eigen middelen benadering' immers een blijvende korting op het gemeentefonds van € 1,7 mld. De effecten van de nu beoogde kortingen zien er voor Assen globaal genomen als volgt uit:

Effect algemene uitkering				(bedragen* € 1 mln.)	
Omschrijving/jaar	2012	2013	2014	2015	2016
Cumulatieve rijkskorting regeerakkoord	- 282	- 637	- 964	- 1.218	- 1.218
Cumulatief effect kortingen Assen	- 1,1	- 2,4	- 3,7	- 4,7	- 4,7
Idem effect 1% groei Assen	+ 0,6	+ 1,3	+ 1,9	+ 2,6	+ 3,3
Nadelig effect Assen per saldo	- 0,5	- 1,1	- 1,8	- 2,1	- 1,4

De waarschijnlijke kortingsbedragen voor de periode 2012-2014 sluiten in grote lijnen aan bij de aannames die we tot nu toe zelf al voor dit doel hanteerden. Wij zijn er daarbij in onze benadering vanuit gegaan dat het gemeentefonds de komende jaren

naast kortingen ook weer mee zal delen in de positieve effecten van de herstellende economie. Als aannames daarvoor gaan we uit van een jaarlijkse economische groei van 1%.

Kortingen op doeluitkeringen

In het nieuwe regeerakkoord worden op diverse beleidsterreinen aanzienlijke kortingen op doeluitkeringen aangekondigd. Het betreft onder andere kortingen op de doeluitkeringen die betrekking hebben op de financiering van de gemeentelijke taakuitvoering in het kader van de Wsw, de Wmo, de Wwb (I-deel), de reïntegratie, de volwasseneducatie, de inburgering en op Isv/Bls budgetten.

De financiële impact van deze kortingen staat los van die op het gemeentefonds. Het gaat dus om additioneel middelenverlies, dat als het zo ver komt, van geval tot geval op zijn inhoudelijke merites beoordeeld en van financiële oplossingen zal moeten worden voorzien. De financiële gevolgen hiervan zullen, ook al zijn precieze effecten op dit moment nog onduidelijk, substantieel zijn.

Het gaat in dit stadium om beleidsvoornemens met daaraan gekoppelde bezuinigingen van het nieuwe

kabinet die het parlementaire traject nog volledig moeten doorlopen. De richting is duidelijk maar de einduitkomsten liggen op dit moment nog niet vast. Voor het verwerken van budgettaire effecten in de eigen begroting en meerjarenprognose is het ons inziens op dit moment dan ook nog te vroeg. Daartoe zal eerst de parlementaire behandeling van de kabinetsplannen moeten worden afgewacht.

Dat neemt niet weg dat het noodzakelijk is om ons bewust te zijn van en voor te bereiden op de beleidsmatige gevolgen en de financiële risico's die uit de kabinetsplannen kunnen voortvloeien en die te blijven monitoren tot het moment dat daarover op basis van de parlementaire behandeling meer duidelijkheid ontstaat. De Voorjaarsnota 2011 is hiervoor wat ons betreft het eerstvolgende meet- en afweerpunt.

Uitwerking Collegeprogramma 2011-2014

Hiervoor in het beleidsdeel van deze nota hebben wij aangegeven hoe wij uitvoering willen geven aan de doelstellingen en speerpunten uit ons collegeprogramma en welke maatregelen en middeleninzet daarvoor ons inziens benodigd zijn.

Vanuit financiële optiek kiezen we als vertrekpunt voor de lijn waarbij we uitvoering van het programma zoveel mogelijk willen realiseren met en binnen de middelen die op dit moment al in de begroting beschikbaar zijn. We doen dat om extra druk op de begroting en verdere verzwaring van de bezuinigingsopgaaf zoveel mogelijk tegen te gaan.

Daar waar dat niet mogelijk is willen we de in de begroting en de meerjarenprognose opgenomen 'vrije beleidsruimte' als dekkingsmiddel inzetten. Die ruimte bedraagt € 2,5 mln. structureel en bouwt op van € 1,0 mln. in 2011 tot € 2,5 mln. vanaf 2013.

Het niet voor dekking van uitvoering van het collegeprogramma benodigde deel van deze ruimte laten we terug vloeien naar de algemene middelen en zetten we in voor het sluitend maken van de begroting c.q. meerjarenprognose.

Tot slot maken we gericht en tijdelijk gebruik van de middelen uit het grondbedrijf. Die inzet bedraagt € 0,9 mln. en is bestemd voor de cofinanciering van projecten die in het kader van de uitvoering van de economisch agenda in de planning staan.

De gekozen aanpak resulteert dat er voor de uitvoering van het collegeprogramma alleen in 2011 additioneel beslag op de algemene middelen benodigd is van € 1,2 mln. In de jaren daarna kan een substantieel deel van de ingeplande vrije beleidsruimte van € 2,5 mln. weer ten gunste van de begroting vrij vallen. Het totaalplaatje ziet er als volgt uit:

Uitwerking collegeprogramma 2011-2014				(bedragen x € 1.000)
Thema /jaar	2011	2012	2013	2014
Aantrekkelijke stad	815	965	965	965
Sociale stad	1.223	645	650	656
Dienstbare stad	40	40	40	40
Groeiende stad	500	500	500	200
Totaal	2.578	2.150	2.155	1.861
inzet vrije beleidsruimte	- 1.000	- 2.000	- 2.500	- 2.500
inzet reserve grondbedrijf	- 300	- 300	- 300	-
Geactualiseerde resultaten 2011-2014 (primair)	- 1.278	+ 150	+ 645	+ 639

Het overzicht waarin de verdere uitwerking van het collegeprogramma verder is gespecificeerd en toegevoegd is als bijlage bij de stukken gevoegd.⁹

⁹ Zie bijlage 1: Uitwerking collegeprogramma 2010-2014

Invulling van de bezuinigingsopgave 2011-2014

Over de aanleiding, achtergronden en noodzaak van de in de komende jaren te realiseren bezuinigingen hebben wij u inmiddels uitgebreid geïnformeerd. Op grond van gemaakte afspraken en de in begroting en meerjarenprognose opgenomen taakstellingen staan we voor de invulling van een bezuinigingsopgave met een minimale omvang van € 15,0 mln. Met het oog op het scheppen van speelruimte voor het maken van beleidskeuzes hebben wij de zoekopdracht verbreed en verruimd naar om en nabij € 20,0 mln. structureel.

Het pakket met bezuinigingsmaatregelen dat nu ter afweging en besluitvorming voorligt komt uiteindelijk, dat wil zeggen met ingang van 2014, uit op een totaal aan bezuinigingen op de programma's en de bedrijfsvoering van € 16,5 mln. structureel. In de jaren die daaraan aan vooraf gaan is sprake van een gefaseerde opbouw. De voor 2011 op stapel staande bezuinigingen bedragen ruim € 9 mln.

Het overzicht met de diverse bezuinigingsmaatregelen is als aparte bijlage bij de stukken gevoegd.¹⁰ Op basis daarvan ziet het totaalbeeld er als volgt uit:

¹⁰ Zie bijlage 3: Financieel totaaloverzicht bezuinigingen 2011-2014

Invulling bezuinigingstaakstelling 2011-2014				(bedragen x € 1.000)
Omschrijving/jaar	2011	2012	2013	2014
- bezuinigingen op de programma's	5.675	8.013	10.112	10.711
- bezuinigingen op de bedrijfsvoering	3.366	5.053	5.543	5.793
Totaal bezuinigingen	9.041	13.066	15.655	16.504
Taakstellingen	9.000	10.000	15.000	15.000
Surplus	+ 41	+ 3.066	+ 655	+ 1.504

Zoals aangegeven lag als uitkomst van het interne zoekproces een keuzepakket met bezuinigingsmogelijkheden ter afweging voor ongeveer € 20,0 mln. Dat we uiteindelijk op € 16,5 mln. zijn uitgekomen impliceert dat we een deel van de beschikbare bezuinigingsopties om uiteenlopende redenen niet

hebben gehonoreerd. Het overzicht met de niet gekozen opties hebben wij ter informatie voor uw raad bij de stukken gevoegd.¹¹

¹¹ Zie bijlage 5: Niet overgenomen bezuinigingsvoorstellen 2011-2014

Flankerend beleid/frictiebudget

Een belangrijk deel van de bezuinigingen heeft betrekking op de bedrijfsvoering en raakt de eigen gemeentelijke organisatie en het gemeentelijk personeel. Het is onze inzet om de noodzakelijke bezuinigingen zonder gedwongen ontslagen te realiseren. Om aan die doelstelling te kunnen voldoen en om ervoor te kunnen zorgen dat de bezuinigingen volgens plan worden gerealiseerd zijn flankerende maatregelen met daarvoor bestemde middelen noodzakelijk.

Die middelen zijn onder meer bestemd voor het faciliteren van personeel dat intern of extern naar ander

werk wordt geleid en voor het oplossen van frictie in verband met reïntegratie. Inschatting op dit moment is dat we voor dit doel in de komende jaren een eenmalig budget van € 3,5 mln. nodig zullen hebben. Uit de in het kader van de beleidsvoorbereiding 2011-2014 uitgevoerde doorlichting van de reservepositie is gebleken dat we door middel van een herschikking binnen het totaal van de beschikbare reservemiddelen voldoende financiële ruimte voor dit doel vrij kunnen maken.

Fiscale maatregelen en belastingdruk

Een deel van de bezuinigingen willen we invullen door de gemeentelijke inkomsten te verhogen. In verband daarmee stellen we ook een aantal fiscale maatregelen voor. Een extra optrekking van de tarieven van de onroerende zaakbelastingen en het verder in heffingsgrondslagen opnemen van de inkomstendering als gevolg van het gemeentelijk kwijtscheldingsbeleid zijn in dat verband de belangrijkste maatregelen. De extra inkomsten die hier het resultaat van zijn belopen in totaal € 1,8 mln. structureel. Verder willen we de gemeentelijke parkeertarieven optrekken en, waar dat met oog op handhaving van volledige kostendeckking noodzakelijk is, de legestarieven nog op een aantal punten aanpassen.

In het collegeprogramma hebben we afspraken gemaakt over gemeentelijke tarievenbeleid en daarmee over lastendruk. Die afspraak zullen we als volgt gestand doen.

De stijging van de lastendruk die voortvloeit uit de extra aanpassing van de tarieven van de Ozb en het volledig opnemen van kwijtschelding in de heffingsgrondslagen van de bestemmingsheffingen, compenseren we vanaf 2011 direct en volledig door een overeenkomstige verlaging van de tarieven van

de afvalstoffenheffing. Wij zien op het punt van de gemeentelijke afvalinzameling voldoende kansen om via efficiëncymaatregelen, kostenreductie en het verder invullen van het principe 'de vervuiler betaalt' tot een overeenkomstige verlaging van de heffingsgrondslag en daarmee van het tarief van de afvalstoffenheffing te komen.

Wij denken daarbij onder meer aan het invoeren van betaling voor het aanleveren van grofvuil op het milieupark. Een deel van de beoogde maatregelen is direct vanaf 2011 uitvoerbaar. Dat houdt wel in dat er, in ieder geval in 2011 maar mogelijk ook nog in 2012, tijdelijk onderdekking ontstaat in de kostendeckking van de huisvuilinzameling. Wij schatten deze in op € 0,7 tot € 0,8 mln. jaarlijks. Hiervoor kunnen wij echter elders binnen de begroting financiële ruimte vrijmaken.

Voordeel van de voorgestelde fiscale aanpak is dat we daarmee, bij een gemeentebreed gelijkblijvende lastendruk, nieuwe budgettaire ruimte creëren die we kunnen inzetten voor het invullen van de bezuinigingen, zonder dat we daarvoor hoeven te snijden in de bestaande voorzieningen.

Oplossing knelpunten in de gemeentelijke reservepositie

In de begroting 2011 hebben we gemeld dat er binnen de gemeentelijke reservepositie sprake is van een tweetal knelpunten die opgelost dienen te worden. Het betreft het weer op peil brengen van de algemene reserve en het, op de momenten dat dit nodig is, aanvullen van de reserve grote projecten. De financiële opdracht die in het oplossen van deze knelpunten besloten ligt ziet er als volgt uit:

- De algemene reserve dient om weer aan het minimale niveau van € 100 per inwoner te kunnen voldoen in totaal met € 5,1 mln. te worden aangevuld (stand Voorjaarsnota 2010).
- De reserve grote projecten moet, rekening houdend met de verplichtingen die daar nu op rusten, stapsgewijs met € 7,3 mln. worden aangevuld. Daarnaast is dekking benodigd voor de extra bijdrage van € 1,0 mln. in de kosten van de verdubbeling van N33.

De totale financiële opgave bedraagt dus € 13,4 mln.; de aanvulling van de reserve grote projecten moet op basis van de huidige planning in 2013 starten en in 2015 zijn afgerond.

Onze oplossing voor het opheffen van beide knelpunten bestaat uit heroriëntatie op en het op basis daarvan doorvoeren van een herschikking van de middelen die thans binnen het totaal van de gemeentelijke reserves beschikbaar zijn. Ter uitvoering daarvan hebben we de gehele gemeentelijke reservepositie op nut en noodzaak laten doorlichten. De uitkomsten daarvan tonen aan dat er langs die weg

voldoende ruimte voor het oplossen van beide knelpunten kan worden vrijgemaakt. We stellen dan ook voor om daar in hoofdlijn op de volgende wijze in te voorzien:

- De reserve grote projecten wordt gefaseerd aangevuld vanuit de vrij besteedbare ruimte in de Essent-reserve. Die vrije ruimte bedraagt € 14,3 mln. Het op die wijze benutten van de Essent-gelden is in lijn met de in het collegeprogramma voor deze middelen aangegeven bestedingsrichting i.c. de inzet voor maatschappelijk renderende investeringen. De reserve grote projecten is immers bestemd voor cofinanciering van grote en maatschappelijk relevante investeringen.
- De algemene reserve aanvullen door bestemmingsreserves af te romen conform de conclusies en aanbevelingen uit de uitgevoerde doorlichting en met gebruikmaking van de daarin voor dit doel aangegeven bandbreedtes. Doorlichting van de reserves heeft aangetoond dat een deel van de bestemmingsreserves niet of niet volledig meer voor het oorspronkelijk doel bestemd is; afroaming ervan en toevoeging aan de algemene reserve is in dat geval de gangbare financiële gedragslijn.

Hieronder geven we kort aan wat de gevolgen zijn voor de beschikbaarheid en verdere inzet van de betrokken bestemmingsreserves.

Reserve opbrengst Essent-aandelen

De totale omvang van deze reserve bedraagt € 48,3 mln.; hiervan is circa € 38 mln. ontvangen; de overige middelen worden in tijdsbestek van 6 tot 7 jaar ontvangen. Randvoorwaarden waarmee bij de besteding en vastlegging van deze middelen rekening moet worden gehouden zijn:

- het waarborgen van de compensatie die nodig is om het weggefallen Essent-dividend op te kunnen vangen en
- inzet conform de in het collegeprogramma afgesproken bestedingsrichting i.c. voor maatschappelijk renderende investeringen.

Daarmee rekeninghoudend willen we de Essent-reserve, voor zover in dit stadium mogelijk en noodzakelijk, als volgt bestemmen:

Bestemmen Essent-reserve		(bedragen* 1 mln.)
Omschrijving	stand	Opmerking
Beschikbaar	€ 48,3	Uiteindelijk uit verkoop te verkrijgen opbrengst
Vastlegging in verband met dividendcompensatie	- 24,0	T.b.v. stabiliteit in de begroting en mjp
Aftopping geplande investeringen	- 10,0	Is onderdeel van de bezuinigingsvoorstellen
Aanvulling Reserve grote projecten	- 8,3	Ter oplossing bestaand knelpunt.
Inzet woningbouw/ stedelijke vernieuwing	- 1,8	v.m. reserve bws reserve
Inzet natuurontwikkeling	- 1,2	v.m. reserve groenontwikkeling
Inzetten voor duurzaamheidsprojecten	- 2,0	v.m. reserve duurzaamheid.
Toevoegen aan algemene reserve	- 1,0	t.b.v. verdere versterking algemene reserve

Affromen en herbestemmen overige bestemmingsreserves

De uitkomsten van de doorlichting geven aan dat er, rekeninghoudend met de specifieke bestemming van de reserve Essent, op basis van de maximumvariant in totaal € 14,0 mln. van de overige bestemmingsreserves kan worden afgeroomd en voor andere doeleinden zou kunnen worden herbestemd. Die variant gaat echter voorbij aan het feit dat wij een aantal reserves in

tact willen laten omdat de plannen en projecten die daarmee gerealiseerd moeten worden vanuit bestuurlijke optiek hoge prioriteit hebben c.q. doorgang moeten vinden. Om die reden stellen wij voor om op basis van de doorlichting geconstateerde vrije ruimte in de bestemmingsreserves als volgt te benutten.

Herbestemmen bestemmingsreserves		(bedragen* 1 mln.)
Omschrijving	Stand	Opmerking
Beschikbaar	14,0	Conform doorlichting en excl. Essent
op peil brengen algemene reserve	- 5,1	Aanvulling tot niveau € 100 per inwoner
realisatie openlucht zwembad.	- 4,4	Handhaven bestaande reserve
vorming frictiefonds	- 3,5	Tbv flankerend beleid bezuinigingen
toevoeging algemene reserve	- 1,0	Tbv versterking algemene reserve

Opbrengsten afstoten van gemeentelijk vastgoed

In het kader van het onderzoek naar bezuinigingsmogelijkheden is het afstoten van gemeentelijk vastgoed als reële en uitvoerbare optie aan de orde geweest. De daarmee te genereren middelen hebben echter een incidenteel karakter en moeten primair worden ingezet om restant boekwaarden van het betreffende vastgoed af te dekken. Uitkomsten hiervan zijn echter nog onzeker. Om die redenen hebben wij deze mogelijkheid dan ook niet direct in onze eindvoorstellen opgenomen.

Gemaakte inschattingen geven aan dat er per saldo niettemin sprake zou kunnen zijn van een zeker nettorendement. Omdat deze middelen een incidenteel karakter hebben en dus niet rechtstreeks inzetbaar zijn voor structurele bezuinigings- /begrotingsdoeleinden stellen wij voor deze revenuen in het voorkomende geval op basis van de gangbare lijn toe te voegen aan de algemene reserve. Van daaruit kan op basis van integrale afweging worden bezien of en hoe deze middelen, als ze beschikbaar komen, in deze bestuursperiode het beste kunnen worden herbestemd.

Samenvatting bestedings- en dekkingsplan 2011-2014

Als afsluiting van deze paragraaf treft u onderstaand de financiële samenvatting met de eindresultaten van het door ons, op basis van kennis en inzichten van nu, voor de lopende bestuursperiode voorgestelde beleid aan.

Bestedings en dekkingsplan 2011-2014					(bedragen x € 1.000)
Omschrijving/jaar	2011	2012	2013	2014	
Resultaten primaire begroting en meerjarenprognose	515	- 698	- 155	- 1.141	
gevolgen actualisering/ beleidsmaatregelen	- 1.773	- 1.146	- 1.001	- 1.001	
resultaat uitwerking collegeprogramma	- 1.278	150	645	639	
resultaat invulling bezuinigingen 2011-2014	41	3.066	655	1.504	
Nog te dekken	-2.495	1.372	144	1	
Overbruggingsmaatregelen 2011-2014:					
tijdelijke onderdekking afvalinzameling	-800	-800	-	-	
afzien indexatie bestemmingsreserves	2.500	-	-	-	
inzet vrijval onderwijshuisvesting 2011	600	-	-	-	
overige dekkingsmaatregelen/financiering	195				
Eindresultaat 2011 en prognoses 2012-2014	0	572	144	1	

Eindconclusie financieel

De begroting 2011 is sluitend met inbegrip van een beperkte inzet van overbruggende dekkingmaatregelen. Inzet van tijdelijke dekkingsmaatregelen is grotendeels toe te schrijven aan de eenmalige inzet die in 2011 noodzakelijk is voor de uitvoering van de jaarschijf 2011 van het collegeprogramma en voor het afdekken van de tijdelijke onderdekking in de kosten van de huisvuilinzameling. Deze beperkt zich tot 2011 en 2012. De eerste jaarschijf van de bezuinigingstaakstelling ad € 9,0 mln. is volledig ingevuld. De lastendruk voor de burger ontwikkelt zich in 2011 gelijkmatig en loopt daarmee in de pas met de uitgangspunten in ons collegeprogramma. De tijdelijke dekkingsmaatregelen zijn van financieel technische aard en hebben geen invloed op het beleid. Ze hebben respectievelijk betrekking op het afzien van indexatie van de bestemmingsreserves (€ 2,5 mln.), het alsnog voor begrotingsdoeleinden inzetten van de voor 2011 gecalculerde vrijval van middelen binnen de budgetten voor de onderwijshuisvesting (€ 0,6 mln.) en de inzet van de voor 2011 voorziene financieringsvoordelen (€ 0,2 mln.).

De meerjarenprognose is vanaf 2012, dankzij de voorgestelde bezuinigingen van € 16,5 mln., structureel sluitend. Over de risico's en de onzekerheden die voor de komende jaren als gevolg van rijksbeleid en rijksbezuinigingen nog boven de markt hangen hebben we u hiervoor geïnformeerd. Wij kunnen op dit moment niet inschatten wat de financiële impact daarvan voor onze gemeente zal zijn. In die zin is in dit stadium dan ook slechts sprake van een tussenstand. De Voorjaarsnota 2011 is in dat opzicht zowel voor ons als voor uw raad het eerst volgende meet- en indien nodig bijstellingsmoment.

Programmabegroting
uitvoeringsprogramma
2011-2014

bijlagen

Bijlage 1

Samenvatting uitwerking collegeprogramma 2010-2014

Thema Collegeprogramma 2010-2014	Netto uitzetting begroting (x € 1.000)			
	2011	2012	2013	2014
- Aantrekkelijke stad	815	965	965	965
- Sociale stad	1.223	645	650	656
- Dienstbare stad	40	40	40	40
- Groeiende stad	200	200	200	200
- Regionale samenwerking				
- Bestuurlijke en ambtelijke samenwerking				
- Bedrijfsvoering				
Benodigde middelen uitv. Collegeprogramma	2.278	1.850	1.855	1.861
Beschikbare vrije beleidsruimte 2011-2014	1.000	2.000	2.500	2.500
Onder-/overdek. uitv.collegeprogr. 2011-2014	-1.278	150	645	639

Bijlage 1 (vervolg)

Uitwerking collegeprogramma 2010-2014

Thema Collegeprogramma 2010-2014	Netto uitzetting begroting (x € 1.000) *			
	2011	2012	2013	2014
Aantrekkelijke stad				
Aantal toezichthouders uitbreiden/evaluatie stadtoezicht		200	200	200
Aansluiten bij het onderzoek VDG naar sluitingstijden horeca				
Op basis van de structuurvisie opnieuw kijken naar de verdeling van de voorzieningen over de stad				
Voorzieningen in de wijken op één locatie bundelen				
Wijkgericht werken ombuigen naar gebiedsgericht werken	400	400	400	400
Onderzoek naar wijze onkruidbestrijding op verhardingen op de aspecten duurzaamheid, effectiviteit en kosten				
Evaluatie sportaccommodaties				
Mogelijkheden onderzoeken om een openluchtzwembad in de bestuursperiode toe te voegen aan een bestaande voorziening				
Nauwere samenwerking tussen culturele instellingen, bibliotheek en onderwijs bewerkstelligen				
Het nieuwe cultuurfonds basis laten zijn voor de verdere stimulering van het culturele klimaat in de stad				
Evalueren 1%-regeling				
Introduceren stadspas (in relatie met kooppas WMO)	50			
Kloppend Hart / subsidies evenementen	300	300	300	300
Verkeersveiligheid bij scholen	65	65	65	65
Totaal Aantrekkelijke stad	815	965	965	965
Sociale stad				
Leerwerkplaatsen stimuleren bij bedrijven				
Als gemeente het goede voorbeeld geven als het gaat om aanbieden van leerwerkplaatsen				
Kiezen voor de "Asser" invulling van het Centrum voor Jeugd en Gezin met een directe koppeling met de Brede School				
Wmo-loket aanwijzen als centraal punt voor vragen op gebied van wonen, zorg en welzijn + Wmo dereguleren				
Project "Kleurrijk Assen" evalueren				
Meedoenbeleid/meedoenpremies	443	-135	-130	-124
Meedoenbeleid continueren en evalueren/herijking arbeidsmarktbeleid	500	500	500	500
Voorziening Reboundgroep	60	60	60	60
Versterking openbaar vervoer	85	85	85	85
Uitvoering vrijwilligersbeleid	135	135	135	135
Totaal Sociale stad	1.223	645	650	656
Dienstbare stad				
Interactieve beleidsvorming + Notitie interactief werken evalueren, visie uitbouwen en instrumenten ontwikkelen + pilots interactief werken uitvoeren: grijs/groen, interne organisatieontw.				
Een jongerendenktank in het leven roepen	40	40	40	40
Totaal Dienstbare stad	40	40	40	40

Bijlage 1 (vervolg)

Uitwerking collegeprogramma 2010-2014

Thema Collegeprogramma 2010-2014	Netto uitzetting begroting (x € 1.000) *			
	2011	2012	2013	2014
Groeiende stad				
Integraal werkend ondernemersloket opzetten				
Startende ondernemers kansen bieden				
In het aanbestedingsbeleid kansen creëren voor ondernemers uit de regio				
Meewerken aan het tot stand komen van een ondernemersfonds				
Optimalisatie beheer en exploitatie parkeerbedrijf				
Ruimtelijke plannen toetsen op duurzaamheid				
Huidige duurzaamheidsbeleid toetsen aan realistische doelstellingen				
Instellen gemeentelijke fonds co-financiering regionaal economisch beleid	300	300	300	
- dekking via grondbedrijf	-300	-300	-300	
Inzet tbv ontplooiën markttingsactiviteiten en strategisch economisch beleid	150	150	150	150
Continuering extra bijdrage TIP	30	30	30	30
Verbetering/intensivering relatiemanagement bedrijven (beurs TT hal)	20	20	20	20
Versterking regionaal economische beleid	50	50	50	50
- dekking via inverdieneffect	-50	-50	-50	-50
Samenwerking met onze strategische partners nastreven bij de uitvoering van het duurzaamheidsbeleid				
Totaal Groeiende stad	200	200	200	200
Regionale samenwerking				
Samenwerking in en met de regio zoeken				
Totale Regionale samenwerking				
Bestuurlijke en ambtelijke samenwerking				
Stad met een open stijl besturen + invulling geven aan de afspraak de stad collegiaal te besturen + bestuurlijke en ambtelijke organisatie zodanig aanpassen dat een open stijl van besturen mogelijk is				
Verder inzetten op deregulering + bestaande regels afschaffen of vereenvoudigen				
Totaal Bestuurlijke en ambtelijke vernieuwing				
Bedrijfsvoering				
integrale sturing versterken				
Mogelijkheden onderzoeken of samenwerking met buurgemeenten op ondersteunende of uitvoerende functies of bij de inzet van specifieke deskundigheid kan bijdragen aan een lagere overhead				
Totaal Bedrijfsvoering				

Bijlage 1 (vervolg)

Uitwerking collegeprogramma 2010-2014

Thema Collegeprogramma 2010-2014	Netto uitzetting begroting (x € 1.000) *			
	2011	2012	2013	2014
Benodigde middelen uitv. Collegeprogramma	2.278	1.850	1.855	1.861
Beschikbare vrije beleidsruimte 2011-2014	1.000	2.000	2.500	2.500
Onder-/overdek. uitv.collegeprogr. 2011-2014	-1.278	150	645	639

* *Onderwerpen zonder financiële uitzetting van de begroting worden opgepakt binnen de bestaande budgetten*

Bijlage 2

Financieel overzicht bezuinigingen bedrijfsvoering 2011-2014

Thema	Bezuiniging (bedragen x € 1.000)			
	2011	2012	2013	2014
Organisatie en processen	405	1.923	1.963	1.963
Inkoop en aanbesteding	896	956	956	956
Personeel en inhuur	1.318	1.318	1.318	1.318
Interne producten en dienstverlening	597	705	705	705
Samenwerking met derden	pm	pm	pm	pm
Huisvesting en vastgoed	150	150	600	850
Totaal bezuinigingen bedrijfsvoering	3.366	5.053	5.543	5.793
Uitgangssituatie te behalen bezuinigingen	2.900	3.400	4.900	5.000
Extra bezuinigingen t.o.v. uitgangssituatie	466	1.653	643	793

Omschrijving bezuiniging	Bezuiniging (bedragen x € 1.000)			
	2011	2012	2013	2014
Organisatie en processen				
Efficiënter verbinden front- en backoffice	80	80	80	80
Versoberen P&C-prod.: verv.burgerjaarverslag	15	15	15	15
Afwikkelen Besluit Woninggebonden Subsidies	10	10	10	10
Specifieke functies heroverwegen	-	20	20	20
Organisatie ondersteunende functies	-	480	480	480
Lean-management	-	90	90	90
Herinrichting gemeentelijke beleidsfunctie	200	200	200	200
Efficiency-maatregel Servicecentrum en decentrale services	-	448	488	488
Minder leidinggevenden (incl. ondersteuning)	-	480	480	480
Extra taakstelling (invulling nog te bepalen)	100	100	100	100
Totaal Organisatie en processen	405	1.923	1.963	1.963
Inkoop en aanbesteding				
<u>Grotere inkoopvoordelen realiseren:</u>				
- printers / kopieermachines	140	140	140	140
- aanbesteding personele inhuur	420	420	420	420
- voertuigverzekeringen	20	20	20	20
- virussoftware	8	8	8	8
- mobiele telefonie	75	75	75	75
- catering	11	11	11	11
- drukwerk (deel)	56	56	56	56
- papier	7	7	7	7
- post- en koeriersdiensten	56	56	56	56
- Arbo diensten	-	60	60	60
- energie	20	20	20	20
- groenonderhoud buitengebied	84	84	84	84
Totaal Inkoop en aanbesteding	896	956	956	956

Bijlage 2 (vervolg)**Financieel overzicht bezuinigingen bedrijfsvoering 2011-2014**

Omschrijving bezuiniging	Bezuiniging (bedragen x € 1.000)			
	2011	2012	2013	2014
Personeel en inhuur				
Flexbudget bedrijfsvoering heroverwegen	225	225	225	225
Bovenformatief personeel	193	193	193	193
Loonsombudgettering	900	900	900	900
Personeel en inhuur	1.318	1.318	1.318	1.318
Interne producten en dienstverlening				
Afschrijvingstermijnen herzien (vastgoed)	400	400	400	400
Opleidingsbudget verlagen	40	40	40	40
Versoberen communicatiemateriaal	43	43	43	43
Verzekeringen bij één afdeling/verzekeringsmaatschappij	25	25	25	25
Aantal automatiseringspakketten terugbrengen	56	114	114	114
Aantal abonnementen terugbrengen	8	8	8	8
Koppelen V&O-budget aan loonsom	-	50	50	50
Wagenparkbeheer / uniformeren gem.auto's	25	25	25	25
Totaal Interne producten en dienstverlening	597	705	705	705
Samenwerking met derden				
Samenwerking met organisaties/gemeenten (met name productietaken met veel volume, o.a. belastingheffing)	pm	pm	pm	pm
Samenwerking met derden	pm	pm	pm	pm
Huisvesting en vastgoed				
Gemeentelijke huisvesting	-	-	250	500
Bijstellen conditieniveau gebouwen	-	-	200	200
Afromen structurele overdekking huisvesting	150	150	150	150
Huisvesting en vastgoed	150	150	600	850
Totaal bezuinigingen bedrijfsvoering	3.366	5.053	5.543	5.793

Bijlage 3

Financieel totaaloverzicht bezuinigingen 2011-2014

Programma	Bezuiniging (bedragen x € 1.000)			
	2011	2012	2013	2014
Bestuur en burger	149	546	566	546
Stadsontwikkeling	291	316	341	236
Mobiliteit	220	320	520	620
Stads- en wijkbeheer	1.130	1.660	1.980	1.980
Onderwijs	86	188	473	473
Kunst en cultuur	160	160	535	535
Zorg en welzijn	378	725	1.475	1.975
Werk en inkomen	50	50	50	50
Sport en ontspanning	107	275	375	475
Veiligheid	117	212	212	212
Duurzaamheid en milieu	687	687	687	687
Bouwen en wonen	-	-	-	-
Algemene dekking	1.800	1.874	1.898	1.922
Diverse programma's	500	1.000	1.000	1.000
Totaal bezuinigingen programma's	5.675	8.013	10.112	10.711
Totaal bezuinigingen bedrijfsvoering	3.366	5.053	5.543	5.793
Totaal bezuinigingen	9.041	13.066	15.655	16.504

Uitgangssituatie	2011	2012	2013	2014
- bezuinigingstaakstelling programma's	6.100	6.600	10.000	10.000
- bezuinigingstaakstelling bedrijfsvoering	2.900	3.400	5.000	5.000
Totaal uitgangssituatie	9.000	10.000	15.000	15.000

Extra bezuinigingen t.o.v. uitgangssituatie	41	3.066	655	1.504

Bijlage 3 (vervolg)

Financieel totaaloverzicht bezuinigingen 2011-2014

Omschrijving bezuiniging	Bezuiniging (bedragen x € 1.000)			
	2011	2012	2013	2014
Bestuur en burger				
Anders organiseren "Ik en mijn gemeente dag"	20	-	20	-
<u>Kosten burgerdiensten verminderen:</u>				
- sluiten publieksbalie op vrijdagmiddag en besparing TSC middels o.a. een aanpassing van de informatie op de website	28	55	55	55
- beveiliging centrale hal door Veiligheidszorg Drenthe	12	25	25	25
- prijsstijging reisdocumenten	13	13	13	13
- vergunningverlening (o.a. d.m.v. lean maken)	-	140	140	140
- diverse besparingen uitvoering Wmo (contracturen huishoudelijke hulp, afschaffen Wmo-koopas, zelf-indicaties en lean maken)	38	275	275	275
Internationale contacten	20	20	20	20
Geografische info: luchtfoto's etc.	18	18	18	18
Totaal Bestuur en burger	149	546	566	546
Stadsontwikkeling				
Versoberen inzet regio Groningen-Assen	130	130	130	-
Fasering actualisatie van bestemmingsplannen	100	100	100	100
Subsidie woonconsumentenorganisatie VAC	6	6	6	6
Kostendekkend maken strategische eigendommen	25	50	75	100
Monumentenzorg: subsidies verlagen (realistisch begroten)	30	30	30	30
Totaal Stadsontwikkeling	291	316	341	236
Mobiliteit				
Beleid gemotoriseerd verkeer	20	20	20	20
Bijdrage luchthaven	-	-	100	100
Inkomsten parkeren / exploitatie parkeerbedrijf	200	300	400	500
Totaal Mobiliteit	220	320	520	620
Stads- en wijkbeheer				
Schoon, Heel en Veilig	855	1.285	1.605	1.605
Exploitatie MEC	-	100	100	100
Kinderboerderijen				
Afstoten exploitatie kinderboerderij De Hofstede	50	50	50	50
Wijkbudgetten	125	125	125	125
Korting op volumebeleid	100	100	100	100
Totaal Stads- en wijkbeheer	1.130	1.660	1.980	1.980
Onderwijs				
Motorische remedial teaching	33	33	33	33
Leerlingenvervoer	-	-	25	25
Schrappen onderwijsgids	5	5	5	5
Educatieve voorzieningen Brede School	33	100	100	100

Bijlage 3 (vervolg)

Financieel totaaloverzicht bezuinigingen 2011-2014

Omschrijving bezuiniging	Bezuiniging (bedragen x € 1.000)			
	2011	2012	2013	2014
Gemeentelijke bijdrage Plateau (verzelfstandiging)	-	-	260	260
Tarifiering bewegingsonderwijs MBO/HBO (huur sportacc.)	15	50	50	50
Totaal Onderwijs	86	188	473	473
Kunst en cultuur				
Subsidies kunst en cultuur	60	60	60	60
Herorganisatie ICO	100	100	100	100
Herorganisatie bibliotheek (incl. wijkfilialen)	-	-	375	375
Totaal Kunst en cultuur	160	160	535	535
Zorg en welzijn				
Taakstelling Zorg en Welzijn (middels bestuursopdracht)	328	625	1.375	1.875
Eigen bijdrage WMO verhogen	50	100	100	100
Totaal Zorg en welzijn	378	725	1.475	1.975
Werk en inkomen				
Schuldhelpverlening (bedrijfsvoering GKB)	50	50	50	50
Totaal Werk en inkomen	50	50	50	50
Sport en ontspanning				
Versoberen voorzieningenniveau sport	37	37	37	37
Topsportevenementen	20	20	20	20
Beheer sportgebouwen/wijkaccommodaties	-	120	220	220
Openlucht zwembad	-	18	18	118
HVA: kleiner clubgebouw, minder parkeerplaatsen en kinderopv.	-	30	30	30
TT: bijdrage ondernemers	50	50	50	50
Totaal Sport en ontspanning	107	275	375	475
Veiligheid				
Veiligheidsbeleid	67	67	67	67
Brandweer: geen drinkwater meer inzetten als blusmiddel	-	50	50	50
Brandweer: rampenplan, sirene		45	45	45
Brandweer: (extra) taakstelling	50	50	50	50
Totaal Veiligheid	117	212	212	212
Duurzaamheid en milieu				
Vergoeding verstrekking 2e milieupas	36	36	36	36
Kwijtscheldingen toerekenen aan afvalstoffenheffing en rioolr.	611	611	611	611
Extra perceptiekosten toerekenen aan afv.st.heffing/rioolr.	40	40	40	40
Verder doorvoeren van het principe 'de vervuiler betaalt'	pm	pm	pm	pm
Totaal Duurzaamheid en milieu	687	687	687	687

Bijlage 3 (vervolg)

Financieel totaaloverzicht bezuinigingen 2011-2014

Omschrijving bezuiniging	Bezuiniging (bedragen x € 1.000)			
	2011	2012	2013	2014
Bouwen en wonen	-	-	-	-
Totaal Bouwen en wonen	-	-	-	-
Algemene dekking				
Inzet Essent-middelen	600	600	600	600
Verhoging OZB (belastingdruk, incl. jaarlijkse indexatie)	1.200	1.224	1.248	1.272
Toeristenbelasting (volumegroei)	-	50	50	50
Totaal Algemene dekking	1.800	1.874	1.898	1.922
Diverse programma's				
Verbonden partijen	500	1.000	1.000	1.000
Totaal Diverse programma's	500	1.000	1.000	1.000
Totaal bezuinigingen programma's	5.675	8.013	10.112	10.711

Bijlage 4

Bijgestelde bezuinigingsvoorstellen 2011-2014

Programma	Ruimte tussen voorstel en overgenomen bezuiniging (bedragen x € 1.000)			
	2011	2012	2013	2014
Bestuur en burger	39	56	56	56
Stadsontwikkeling	-	-	-	-
Mobiliteit	-	100	200	300
Stads- en wijkbeheer	-50	153	153	153
Onderwijs	67	-	-	-
Kunst en cultuur	-	200	200	200
Zorg en welzijn	-	-	-	-
Werk en inkomen	-	-	-	-
Sport en ontspanning	-50	100	100	100
Veiligheid	45	-	-	-
Duurzaamheid en milieu	-	-	-	-
Bouwen en wonen	-	-	-	-
Algemene dekking	-700	-224	252	728
Diverse programma's	-	-	-	-
Totaal bezuinigingen programma's	-649	385	961	1.537
Totaal bezuinigingen bedrijfsvoering	-	-	-	-
Totaal bezuinigingen	-649	385	961	1.537

Bijlage 4 (vervolg)

Bijgestelde bezuinigingsvoorstellen 2011-2014

Omschrijving bezuiniging	Ruimte tussen voorstel en overgenomen bezuiniging (bedragen x € 1.000)			
	2011	2012	2013	2014
Bestuur en burger				
Kosten burgerdiensten verminderen (incl. versobering en stroomlijnen dienstverlening) voorstel: 564.000 overgenomen: 508.000	39	56	56	56
Totaal Bestuur en burger	39	56	56	56
Stadsontwikkeling	-	-	-	-
Totaal Stadsontwikkeling	-	-	-	-
Mobiliteit				
Inkomsten parkeren voorstel: 800.000 overgenomen: 500.000	-	100	200	300
Totaal Mobiliteit	-	100	200	300
Stads- en wijkbeheer				
Exploitatie MEC voorstel: 200.000 overgenomen: 100.000	-	100	100	100
Afstoten exploitatie kinderboerderij De Hofstede en exploitatie overige kinderboerderijen voorstel: 103.000 overgenomen: 50.000	-50	53	53	53
Totaal Stads- en wijkbeheer	-50	153	153	153
Onderwijs				
Educatieve voorzieningen Brede School voorstel 2011: 1/3 van 100.000, vanaf 2012 volledig	67	-	-	-
Totaal Onderwijs	67	-	-	-
Kunst en cultuur				
Herorganisatie ICO voorstel: 300.000 overgenomen: 100.000	-	200	200	200
Totaal Kunst en cultuur	-	200	200	200
Zorg en welzijn	-	-	-	-
Totaal Zorg en welzijn	-	-	-	-
Werk en inkomen	-	-	-	-
Totaal Werk en inkomen	-	-	-	-
Sport en ontspanning				
TT kostendekkend maken voorstel: 200.000 overgenomen: 100.000	-50	100	100	100
Totaal Sport en ontspanning	-50	100	100	100

Bijlage 4 (vervolg)

Bijgestelde bezuinigingsvoorstellen 2011-2014

Omschrijving bezuiniging	Ruimte tussen voorstel en overgenomen bezuiniging (bedragen x € 1.000)			
	2011	2012	2013	2014
Veiligheid				
Brandweer: rampenplan, sirene voorstel 2011: niet, vanaf 2012 volledig	45	-	-	-
Totaal Veiligheid	45	-	-	-
Duurzaamheid en milieu				
Totaal Duurzaamheid en milieu	-	-	-	-
Bouwen en wonen				
Totaal Bouwen en wonen	-	-	-	-
Algemene dekking				
Verhoging OZB (belastingdruk, incl. jaarlijkse indexatie) voorstel: 2.000.000 overgenomen: 1.272.000	-700	-224	252	728
Totaal Algemene dekking	-700	-224	252	728
Diverse programma's				
Totaal Diverse programma's	-	-	-	-
Totale ruimte tussen voorstellen en overgenomen bezuinigingen	-649	385	961	1.537

Bedrijfsvoering

Thema	Ruimte tussen voorstel en overgenomen bezuiniging (bedragen x € 1.000)			
	2011	2012	2013	2014
-	-	-	-	-
Totaal bezuinigingen bedrijfsvoering	-	-	-	-

Bijlage 5

Niet overgenomen bezuinigingsvoorstellen 2011-2014

Programma	Bezuiniging (bedragen x € 1.000)			
	2011	2012	2013	2014
Bestuur en burger	20	20	20	20
Stadsontwikkeling	-	-	-	-
Mobiliteit	-	-	-	-
Stads- en wijkbeheer	-	-	-	-
Onderwijs	-	-	2.795	3.688
Kunst en cultuur	10	10	10	10
Zorg en welzijn	200	-	-	-
Werk en inkomen	-	-	-	-
Sport en ontspanning	32	378	378	378
Veiligheid	-	155	155	155
Duurzaamheid en milieu	-	-	-	-
Bouwen en wonen	-	-	-	-
Algemene dekking	-	-	-	-
Diverse programma's	-	-	-	-
Totaal bezuinigingen programma's	262	563	3.358	4.251
Totaal bezuinigingen bedrijfsvoering	-	-	-	-
Totaal bezuinigingen	262	563	3.358	4.251

Bijlage 5 (vervolg)

Niet overgenomen bezuinigingsvoorstellen 2011-2014

Omschrijving bezuiniging	Bezuiniging (bedragen x € 1.000)			
	2011	2012	2013	2014
Bestuur en burger				
TT-box (skybox) TT-circuit heroverwegen	20	20	20	20
Totaal Bestuur en burger	20	20	20	20
Stadsontwikkeling				
(Her)ontwikkeling groen	-	-	-	-
Toegangspoort stroomdallandschap Dr.Aa	-	-	-	-
Inzet middelen startersleningen	-	-	-	-
Totaal Stadsontwikkeling	-	-	-	-
Mobiliteit				
Totaal Mobiliteit	-	-	-	-
Stads- en wijkbeheer				
Totaal Stads- en wijkbeheer	-	-	-	-
Onderwijs				
<u>Faseren in onderwijshuisvestingsprojecten:</u>				
- Geen MFA Assen-Oost, maar bestaande scholen aanpassen	-	-	-	130
optie 1: Versterking spec.ond.: investering dooschuiven naar 2016 Incidenteel voordeel in 2013+2014. Vanaf 2016 weer structurele last.				
optie 2: Versterking spec.ond.: renoveren tijdelijke huisvesting in 2016 Incidenteel voordeel van € 97.000 in 2013+2014. Structureel voordeel van € 133.000. (fin.effect 2013-2014 idem aan optie 1)	-	-	230	230
<u>Voorgezet onderwijs, VvG:</u>				
optie 1: Geen nieuwbouw VvG (locatie Lariks) Structureel voordeel van € 923.000				
optie 2: Faseren nieuwbouw VvG met 2 jaar Incidenteel voordeel van € 923.000 in 2013+2014. Vanaf 2015 weer structurele last. (fin.effect 2013-2014 idem aan optie 1)	-	-	923	923
optie 3: Faseren nieuwbouw VvG met 1 jaar Incidenteel voordeel van € 923.000 in 2013. Vanaf 2014 weer structurele last. (in 2014 geen bezuiniging!)				XXX

Bijlage 5 (vervolg)

Niet overgenomen bezuinigingsvoorstellen 2011-2014

Omschrijving bezuiniging	Bezuiniging (bedragen x € 1.000)			
	2011	2012	2013	2014
Voorgezet onderwijs, DNC:				
optie 1: Geen nieuwbouw DNC (locatie Quintus) Structureel voordeel van € 1.385.000				
optie 2: Faseren nieuwbouw DNC met 2 jaar Incidenteel voordeel van € 1.385.000 in 2013+2014. Vanaf 2015 weer structurele last. (fin.effect 2013-2014 idem aan optie 1)	-	-	1.385	1.385
Schrappen renovatie Penta	-	-	257	257
Kwaliteit onderwijshuisvesting herzien (nieuwe gebouwen)	-	-	-	250
Stoppen Brede School (consequenties voor CJG)	-	-	-	500
Grenzen van leerlingenvervoer aanpassen	-	-	-	13
Totaal Onderwijs	-	-	2.795	3.688
Kunst en cultuur				
Samenwerking CBK Drenthe en Groningen	10	10	10	10
Totaal Kunst en cultuur	10	10	10	10
Zorg en welzijn				
Prognose WMO overschot 2011	200	-	-	-
Totaal Zorg en welzijn	200	-	-	-
Werk en inkomen				
Totaal Werk en inkomen	-	-	-	-
Sport en ontspanning				
Heroverwegen openlucht zwembad	-	-	-	-
Heroverwegen wielerved (afstellen/uitstellen)	-	275	275	275
Evenementen	15	30	30	30
Voorzieningenniveau sport (let op: bezuinigingsbedrag betreft kleedkamers en kunstgrasveld Hoogspanning!)	17	73	73	73
Andere opties HVA onderzoeken:				
optie: HVA handhaven op het Dijkveld (gebouw + veld vernieuwen) Structureel voordeel van totaal € 80.000 (niet mogelijk in combinatie met reeds gekozen opties)	-	XXX	XXX	XXX
optie: Kosten doorberekenen aan de leden Structureel voordeel van totaal € 200.000	-	XXX	XXX	XXX
Totaal Sport en ontspanning	32	378	378	378

Bijlage 5 (vervolg)

Niet overgenomen bezuinigingsvoorstellen 2011-2014

Omschrijving bezuiniging	Bezuiniging (bedragen x € 1.000)			
	2011	2012	2013	2014
Veiligheid				
10% korting budget Brandweer (advies Mans):				
Afstoten controletaak (gebruikersvergunningen en -meldingen)	-	150	150	150
Stoppen met specialisme waterongevallenbestrijding Op de kostenverdeling van dit specialisme rust al een bestaande taakstelling van € 50.000	-	5	5	5
Totaal Veiligheid	-	155	155	155
Duurzaamheid en milieu	-	-	-	-
Totaal Duurzaamheid en milieu	-	-	-	-
Bouwen en wonen				
Bouwgrondexploitatie	pm	pm	pm	pm
Totaal Bouwen en wonen	-	-	-	-
Algemene dekking	-	-	-	-
Totaal Algemene dekking	-	-	-	-
Diverse programma's	-	-	-	-
Totaal Diverse programma's	-	-	-	-
Totaal bezuinigingen programma's	262	563	3.358	4.251
Bedrijfsvoering				
Thema	Bezuiniging (bedragen x € 1.000)			
	2011	2012	2013	2014
-	-	-	-	-
Totaal bezuinigingen bedrijfsvoering	-	-	-	-